

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามถือได้ว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่คู่กับภูมิภาคอาเซียนมาอย่างยาวนาน และเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลในภูมิภาคนี้ ตั้งแต่อดีตประมาณศตวรรษที่ 15 (Margono, 2012) มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนอกจากประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน แล้ว ประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ไทย กัมพูชา ฟิลิปปินส์ เวียดนาม พม่า สิงคโปร์ และติมอร์เลสเต ก็มีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามอยู่หลายแห่ง ซึ่งยังคงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และเป็นสถาบันที่ได้รับความนิยมของประชาชนตลอดมา

รูปแบบของโรงเรียนสอนศาสนาในปัจจุบันมีหลากหลาย เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันปอเนาะ มัธยมศึกษา สถาบันสอนอัลกุรอาน ตาติกา ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด เป็นต้น จากการศึกษาประมาณการได้ว่ามีโรงเรียนสอนศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้นในภูมิภาคอาเซียน ประมาณกว่า 60,000 แห่ง และเฉพาะประเทศอินโดนีเซียมีมากถึงประมาณ 50,000 แห่ง โดยมีรูปแบบและการเรียกชื่อแตกต่างกันตามแต่ละพื้นที่ เช่น ในเขตชวาและกาลิมันตัน เรียกชื่อ ปาซันเตรน (Pasantren) และเปาะเนาะ (Pondok) ในเขตสุมาตราตะวันตกเรียกชื่อ สุรา (Surau) ในเขตอาเจะห์เรียกชื่อ ดายะฮ์ (Dayah) เป็นต้น (Charlene Tan, 2014)

แม้มีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามจำนวนมากในอาเซียน แต่ประเด็นการปรับตัวของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศยุคใหม่ ยังคงมีการตั้งคำถามตลอดมาเกี่ยวกับจุดยืน แนวทาง และกระบวนการในการปรับตัวของโรงเรียน เนื่องจากเมื่อต้องบูรณาการระหว่างศาสตร์ศาสนากับศาสตร์ทางโลกที่ส่วนใหญ่เป็นกระบวนการจัดการศึกษาของตะวันตก ซึ่งมีหลายประเด็นไม่สอดคล้องกับแนวคิดและมโนทัศน์การศึกษาอิสลาม (Rabasa, 2005) โดยเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ที่แนวคิดตะวันตกเริ่มเข้ามาในระบบการจัดการศึกษาอิสลามในภูมิภาคนี้ (al-Otaibi & Rashid, 1997) ความท้าทายจึงเกิดขึ้นสำหรับโรงเรียนทั้งในด้านการกำหนดจุดยืน การออกแบบหลักสูตร การพัฒนาครูผู้สอน และการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการบูรณาการระหว่างความรู้ศาสนา และความรู้ทางโลก และแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ในการปรับตัวที่ผ่านมาสำหรับโรงเรียนสอนศาสนาที่เห็นเด่นชัดคือการบูรณาการอิสลาม (Islamic Integration) ที่สามารถนำแนวคิดระบบการศึกษาของตะวันตกมาใช้ในสถาบันการศึกษาในขณะที่ยังคงไว้ซึ่งหลักการของศาสนา (AbdulHamid AbuSulayman, 1989) และถือเป็นจุดเปลี่ยนของการปฏิรูปลงสถาบันการศึกษาอิสลามเพื่อให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

แนวคิดบูรณาการอิสลามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ แม้โดยทางปฏิบัติอาจยังไม่ถึงเป้าหมายของการบูรณาการที่แท้จริง แต่ก็ก่อให้เกิดโรงเรียนสอนศาสนาที่ใช้หลักสูตรคู่ขนานหรือสองระบบการศึกษา (Paralell Education or Dualism Educational System) และหลายโรงเรียนในภูมิภาคนี้ได้นำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ในโรงเรียน

ที่สำคัญสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานได้ศึกษาทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ และหลายประเทศก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เช่น ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน เป็นต้น โดยรัฐจัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนาน โดยรัฐจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐเอง หรือในรูปแบบการอุดหนุนงบประมาณแก่ภาคเอกชน ตัวอย่างประเทศไทยที่รัฐอุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตามประเด็นคุณภาพของการจัดการศึกษายังคงเป็นปัญหา และเป็นความท้าทายที่โรงเรียนสอนศาสนาต้องให้ความสำคัญ ตัวอย่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าภูมิภาคอื่นของประเทศต่อเนื่องหลายปี (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) โดยมีปัจจัยที่สำคัญ เช่น เนื้อหาการเรียนมากกว่าโรงเรียนทั่วไปเพราะต้องเรียนทั้งรายวิชาศาสนาและสามัญ คุณภาพของครูผู้สอน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารจัดการ เป็นต้น (นิเลาะ แวอุซิง ผ่องศรี วาณิชย์สุวงศ์ อิบรอเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต อะห์มัด ยี่สุนทร และมุหามัดรุษานี บากา, 2552) และโดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน ซึ่งจากการศึกษาของ จารูว์จัน สองเมือง และชิรฟงศ์ แก่นอินทร์ (2555) พบว่าครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความต้องการทักษะในการบูรณาการเนื้อหาศาสนาในวิชาสามัญ การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาศาสนาสู่สถานการณ์ปัจจุบัน การพัฒนาทางด้านทักษะการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาทางการวัดและประเมินผล และการพัฒนาทางด้านทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ปัญหาบางส่วนในประเทศไทยข้างต้นถือเป็นปัญหาสำหรับประเทศอื่น ๆ เช่นเดียวกัน เมื่อโรงเรียนต้องทำการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถผสมผสานระหว่างรูปแบบดั้งเดิมกับรูปแบบใหม่ตามแนวทางจัดการศึกษาของตะวันตก (Abdul Rashid, 2010; Shah, Ghazi, Shahzad, & Ullah, 2015) เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการในการพัฒนาประเทศ

เมื่อเข้าสู่สังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมความรู้และสารสนเทศ ความท้าทายต่อการจัดการศึกษาได้มาเยือนสถาบันการศึกษาอีกครั้ง ซึ่งไม่เฉพาะสถาบันการศึกษาอิสลามเท่านั้น แต่ส่งผลต่อระบบการศึกษาทั่วไปทั้งหมดด้วย เพราะสมรรถนะการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเน้นความรู้ไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ จากครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองอย่างมีความหมาย โดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นตัวแปรสำคัญของการเปลี่ยนแปลง (Foray & Lundvall, 1998; OECD, 1996; Voogt & Roblin, 2010) ทำให้ระบบการศึกษากลายเป็นเสมือนระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecology System) ที่มองระบบการเรียนรู้เป็นแบบวัฏจักรที่มีความสัมพันธ์และเป็นพลวัต โดยที่ไม่ได้แยกส่วนจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเหมือนในอดีตที่ผ่านมา (Hannon, Patton, & Temperley, 2011) ดังนั้นสถาบันการศึกษาอิสลาม โดยเฉพาะครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนอย่างเร่งด่วน จากการสอนแบบเดิมไปสู่การสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้ก้าวสู่สังคมในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการจัดการศึกษาอิสลามมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของสังคมมุสลิมในอนาคต การยึดติดกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ อาจส่งผลต่อการสร้างความพร้อมในการพัฒนาเยาวชนมุสลิมในอนาคตได้ (จารูว์จัน สองเมือง, 2558)

ในส่วนการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักวิชาการไทยที่ผ่านมา แม้มีผู้ที่ทำการศึกษาจำนวนมาก เช่น พิชญา ตีมี และเอื้อมพร หลินเจริญ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ธัญธรณ์ อมรกิจภิญญา และณมน จีรังสุวรรณ

(2558) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบปฏิสัมพันธ์ผ่านกูเกิ้ลคลาวด์ คอมพิวเตอร์ ฤดา คำลา (2559) ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอน น้ำทิพย์ อองอาจฉวีชัย ศิริชัย กาญจนวาลี และชนาธิป ท้ายแป (2015) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ตาม การรับรู้ของผู้เรียน และนักวิชาการต่างประเทศ คือ แซนนา จาร์เวลา (2008) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ คุณลักษณะและเป้าหมายของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แต่การศึกษาในประเด็นการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นหัวใจที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังคง มีผู้ศึกษาในปริมาณที่จำกัด นอกจากงานวิจัยของ มูนิร่าห์ ยามิรุเต็ง และคณะ (2561) เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบของการบูรณาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ประสบการณ์จาก ประเทศ MIB (Malaysia, Indonesia, Brunei)” ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม และมี ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 บางส่วน รวมถึงข้อค้นพบอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกหลายประเด็นทั้งนโยบาย บุคลากรทางการศึกษา รวมถึงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยจาก การศึกษาทำให้ได้ข้อเสนอองค์ประกอบต่างๆ ที่จำเป็นต้องขับเคลื่อนการศึกษาชื่อว่า “PoCTeL – SE” ประกอบด้วย นโยบาย หลักสูตร การเรียนการสอน บุคลากรทางการศึกษา และระบบนิเวศการศึกษา อย่างไรก็ตามการศึกษาข้างต้นเป็นการศึกษาเพียงรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ทำความเข้าใจภาพรวมของ รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกในประเด็นแต่ละด้านที่ เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในประเด็นการเรียนการสอนที่จะสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ของประเทศไทยให้เด่นชัดมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นการต่อยอดจากการศึกษาวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ การศึกษาในประเด็นการเรียนการสอนมีความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาอย่างเร่งด่วน เพราะครูถือเป็นหัวใจ ของการศึกษาและการเรียนการสอนของครูมีความสำคัญที่ต้องทำการปรับเปลี่ยนวิธีการให้เท่าทันยุคสมัย นอกจากนี้การสอนของครูผู้สอนยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็น ประเด็นที่จะสามารถนำไปใช้ในบริบทชั้นเรียนได้เร็วกว่าการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งผู้มีส่วน เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกลยุทธ์การสอนไปใช้ได้ทันทีในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ของผู้เรียนในชั้นเรียนของตนในบริบทที่ครูทำการสอนปัจจุบัน

จากความเป็นมาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นการศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาเชิงลึกที่ต่อยอดจาก การศึกษาที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งเป้าหมายหลักคือการ สังเคราะห์กลยุทธ์การสอนของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา หลักสูตรบูรณาการในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ และนำผลการสังเคราะห์ไปใช้ในบริบท โรงเรียนชายแดนภาคใต้ โดยทำการศึกษากลยุทธ์ทั้งในระดับห้องเรียน โรงเรียน นโยบายการศึกษาและการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยเลือกศึกษาโรงเรียนมัธยมในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ที่มีการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศ และมีลักษณะใกล้เคียงกับโรงเรียนในประเทศไทย ผ่านการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการ สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม โดยหลายโรงเรียนในประเทศ ข้างต้นได้ปรับเปลี่ยนและปฏิรูปการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถแข่งขันกับโรงเรียนทั่วไปของ ประเทศได้ อีกทั้งสามารถสร้างผู้เรียนให้พร้อมต่อการเป็นบุคคลในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ

นำไปพัฒนาเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทยให้เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการในประเทศไทยมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการในประเทศไทยมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์การสอนและพัฒนาแนวทางการนำไปใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการในบริบทสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลยุทธ์การสอน หมายถึง โครงสร้าง รูปแบบ เทคนิค วิธีการ หรือกระบวนการที่ครูผู้สอนใช้เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การศึกษานี้กำหนดกลยุทธ์เป็น 5 ด้าน 1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดการอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการออกแบบการวัดและการประเมินผล 5) ด้านการประกันคุณภาพการสอน
2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการ หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่ใช้หลักสูตรศาสนาควบคู่สามัญหรือหลักสูตรบูรณาการวิทยาศาสตร์กับวิชาสามัญ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระบบโดยมีระยะเวลาในการเรียนรู้ หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดการประเมินผลนักเรียนอย่างเป็นระบบ
3. หลักสูตรบูรณาการอิสลาม หมายถึง หลักสูตรที่มีการผสมผสานกันระหว่างสาระวิชาสามัญทั่วไป เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา เป็นต้น กับสาระวิชาศาสนาอิสลามที่สอดคล้องกันเพื่อไม่ให้วิชาสามัญและศาสนาแยกส่วนออกจากกัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและปรัชญาการจัดการศึกษาอิสลาม โดยหลักสูตรบูรณาการแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) การบูรณาการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 2) การบูรณาการเนื้อหาในรายวิชา 3) การบูรณาการในกระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) การบูรณาการในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน
4. ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ผู้เรียนที่มีทักษะ 1) กลุ่มแนวทางการคิด ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การตัดสินใจและทักษะการเรียนรู้ 2) กลุ่มแนวทางการทำงาน ประกอบด้วย การสื่อสารและความร่วมมือ 3) กลุ่มการใช้เครื่องมือในการทำงาน ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ และ 4) กลุ่มการใช้ชีวิตในสังคมโลก ประกอบด้วย ความเป็นพลเมืองทั้งในท้องถิ่นและสากล ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงความเข้าใจในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง
5. โรงเรียนชายแดนใต้ หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาผลกระทบการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2018)

2. การศึกษาเลือกศึกษาเฉพาะประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เนื่องจากมีลักษณะของโรงเรียนและความเป็นมาที่ใกล้เคียงกับบริบทโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการในจังหวัดภาคใต้ของไทย

3. รายวิชาสำหรับการศึกษากลยุทธ์การสอนเลือกศึกษาเฉพาะ 5 รายวิชา ประกอบด้วย 1) วิชาคณิตศาสตร์ 2) วิชาภาษาอังกฤษ และ 3) วิชาวิทยาศาสตร์ 4) วิชาสังคมศึกษา 5) วิชาอิสลามศึกษา เนื่องจากจากการศึกษาความต้องการเบื้องต้น (Pilot Study) โดยถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในเครือข่ายวิทยาลัยอิสลามศึกษา จำนวน 10 โรงเรียน พบว่าส่วนมากมีความต้องการในการพัฒนาครูในรายวิชาข้างต้นมากที่สุด

1.5 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาโรงเรียนตัวอย่างประเทศละ 1 แห่ง เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในต่างประเทศ โดยเฉพาะการประสานงานและช่วงเวลาในการลงพื้นที่ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาโรงเรียนเป้าหมายประเทศละหนึ่งแห่ง โดยเลือกโรงเรียนที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมากที่สุดผ่านการเสนอโดยสมาคมโรงเรียนเครือข่ายของแต่ละประเทศ

2. การศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาในการลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตามผู้วิจัยดำเนินการยืนยันข้อมูลโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณในขั้นตอนของการวิจัยระยะที่สอง

3. การศึกษานี้ศึกษาข้อมูลนำเสนอในภาพรวมของกลยุทธ์การสอนเท่านั้น เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการลงพื้นที่ และทำการสัมภาษณ์กลุ่มครูผู้สอนโดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ และกลุ่มผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และอิสลามศึกษา และนำเสนอข้อมูลกลยุทธ์ในภาพรวมของรายวิชาเนื่องจากการให้ข้อมูลของครูในแต่ละรายวิชาส่วนใหญ่มีความใกล้เคียงกันเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนในแต่ละรายวิชา

4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรอง ประกอบด้วย ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน เป็นข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการยืนยันข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเท่านั้น ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเพียงบางส่วนเท่านั้นเพื่อยืนยันความสอดคล้องของข้อมูล

5. จำนวนผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณไม่สามารถเก็บได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เบื้องต้นเนื่องจากโรงเรียนมีครูจำนวนจำกัด ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง โดยประเทศอินโดนีเซียมีครูจำนวน 67 คน มาเลเซียจำนวน 59 คน และสิงคโปร์ จำนวน 30 คน จึงได้ข้อมูลแบบสอบถามในสามประเทศจำนวนทั้งสิ้น 156 คน

1.6 วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ในรูปแบบการวิจัยหลายตอน (Multiphase Design) (Creswell; & Clark. 2011: 100-104) เริ่มต้นด้วยการวิจัยตอนที่ 1 วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการวิจัยภาคสนาม และตามด้วยการวิจัยตอนที่ 2 วิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ในการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จ และตามด้วยการวิจัยตอนที่ 3 วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการนำไปใช้ แต่ละตอนของการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1.6.1 การวิเคราะห์กลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การวิจัยในตอนนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participant Observation) รายละเอียด ดังนี้

1.6.1.1 ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) และผู้ให้ข้อมูลรอง (Informants) ดังนี้ **1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก** คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (เทียบเท่า ม.1 - ม.3) รายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา และอิสลามศึกษา รายวิชาละ 1 ท่าน โดยครูผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในการสอนในรายวิชาของตนเองอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3 ปี และทำการสอนในแต่ละสัปดาห์ไม่ต่ำกว่า 12 ชั่วโมง **2) ผู้ให้ข้อมูลรอง** คือ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน และเพื่อเป็นการเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ผู้ให้ข้อมูลทำการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการคัดเลือกครูที่ทำการสอนในแต่ละรายวิชาที่สามารถให้ข้อมูลได้เพียงพอตามความต้องการของผู้วิจัย (Information rich cases) สำหรับผู้บริหารต้องมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี และผู้ปกครองเป็นผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองหรือผู้แทนผู้ปกครองที่เป็นกรรมการสถานศึกษา

1.6.1.2 การคัดเลือกโรงเรียน ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรบูรณาการในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ประเทศละ 1 แห่ง ที่ทำการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยคัดเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion criteria) คือ 1) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลักสูตรบูรณาการ (ลักษณะโรงเรียนใกล้เคียงกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคุมสามัญในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้) 2) เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่า 6 ปี หรือมีนักเรียนที่จบเทียบเท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วอย่างน้อย 1 รุ่น 3) มีผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เป็นเลิศหรือมีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในระดับดีขึ้นไปตามเกณฑ์การประเมินของแต่ละประเทศ 4) จัดการเรียนรู้นที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 5) ยินดีให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในโรงเรียนโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละประเทศเพื่อให้เสนอชื่อโรงเรียนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ได้แก่ 1) เครือข่ายอิครอมมุสลีย์ (IKRAM-MUSLEH) ประเทศมาเลเซีย มีโรงเรียนในเครือข่ายจำนวน 51 โรงเรียน 2) เครือข่ายหลักสูตรร่วมโรงเรียน

บูรณาการ (Joining School Program) ประเทศสิงคโปร์ มีโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 6 โรงเรียน 3) เครือข่ายโรงเรียนบูรณาการอิสลาม ประเทศอินโดนีเซีย (Jaringan Sekolah Islam Terpadu: JSIT) มีโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 1500 กว่าโรงเรียน จากการประสานงานแต่ละเครือข่ายได้โรงเรียนที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาซึ่งเสนอโดยเครือข่ายโรงเรียนในแต่ละประเทศ และเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด 3 แห่ง คือ 1) โรงเรียนอิสลามฮิดายะฮ์ (Islam Hidayah School) รัฐยะโฮร์บารู ประเทศมาเลเซีย 2) โรงเรียนอุมมุลกูรอ (Ummul Qura) เมือง โบโกร ประเทศอินโดนีเซีย 3) โรงเรียนอัล-อารอบียะห์ อัล-อิสลามียะห์ (Madrasah Al-Arabiah Al-Islamiah) ประเทศสิงคโปร์

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามโรงเรียนและประเภทผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียน	ประเทศ	จำนวนผู้ให้ข้อมูล				รวม
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	นักเรียน	
1. อิสลามฮิดายะฮ์	มาเลเซีย	2	5	2	5	14
2. อุมมุลกูรอ โบโกร	อินโดนีเซีย	2	5	2	5	14
3. อัล-อารอบียะห์ อัล-อิสลามียะห์	สิงคโปร์	2	5	2	5	14
รวม		6	15	6	15	42

หมายเหตุ: 1) ครู จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1. ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์จำนวน 1 คน 2. ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คน 3. ครูสอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 1 คน 4. ครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 คน และ 5. ครูสอนวิชาอิสลามศึกษา จำนวน 1 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม คือ ผู้ปกครอง และผู้ให้ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.6.1.3 เครื่องมือที่ใช้และการเก็บข้อมูล เครื่องมือหลักที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Form) และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview Form) ข้อคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Question) และแบบสังเกต (Observation Form) โดยเครื่องมือแต่ละประเภทใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1.6.1.3.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน แบบสัมภาษณ์เพื่อสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview Questions) (ภาคผนวก ก) เนื่องจากผู้วิจัยต้องการให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาให้ได้มากที่สุด โดยมีลักษณะที่สำคัญ (ชาย โพรธิตา, 2554) คือ 1) แนวคำถามหลัก (Main questions) เป็นประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าที่สุดสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและเป้าหมายของการวิจัย 2) คำถามย่อยเพื่อขยายความและรายละเอียดเพิ่มเติม (Probing Questions) เป็นคำถามที่ยังไม่ได้รับข้อมูลชัดเจนจากข้อคำถามหลัก และ 3) คำถามเพื่อตามประเด็น (Follow-Up Questions) เป็นคำถามที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจหรือเป็นข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อนำมาถามต่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ประเด็นข้อคำถามหลักของแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมองค์ประกอบกลยุทธ์การสอนที่ได้สังเคราะห์จากแนวคิดที่ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดย

แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) ความรู้และทัศนคติ (knowledge and Attitudes) ประกอบด้วย 2 จุดประสงค์ย่อย 2) ตัวแปร (Variables) ประกอบด้วย 3 จุดประสงค์ย่อย 3) อุปสรรค (Constraints) ประกอบด้วย 5 จุดประสงค์ย่อย 4) การตัดสินใจ (Decisions) ประกอบด้วย 5 จุดประสงค์ย่อย 5) การวัดผลและประเมินผล (Assessment and Evaluation) จำนวน 1 จุดประสงค์ย่อย 6) การปรับปรุง (Refinements) จำนวน 1 จุดประสงค์ย่อย และ 7) การประกันคุณภาพการเรียนการสอน (Quality insurance) จำนวน 1 จุดประสงค์ย่อย ข้อคำถามที่กำหนดไม่นำมาอ่านระหว่างการสัมภาษณ์แต่ผู้วิจัยตั้งคำถามหรือประเด็นคำถามแบบกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าประสบการณ์ของตนเอง โดยการตั้งคำถามมีความยืดหยุ่นมากที่สุด โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้อย่างอิสระ และสามารถหยุดให้ข้อมูลได้ตามความต้องการ ข้อคำถามทั้งหมดได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ (ภาคผนวก 2) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม และก่อนนำไปให้ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับครูจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบว่าประเด็นคำถามสามารถสื่อความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลได้หรือไม่ และผู้ให้ข้อมูลสามารถเข้าใจในประเด็นที่ผู้วิจัย ต้องการ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.6.1.3.2 แบบสนทนากลุ่มสำหรับนักเรียน แบบสนทนากลุ่มสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Questions) โดยเป้าหมายหลักของการสนทนากลุ่มกับนักเรียนคือการทำความเข้าใจประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียนและยืนยันข้อมูลของครูผู้สอน โดยใช้กรอบประเด็นคำถามตามกรอบการตัดสินใจ (Decisions) จากข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน และเพิ่มเติมประเด็นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งข้อคำถามเบื้องต้นมีดังนี้ 1) นักเรียนชอบวิธีการสอนของครูแบบไหนมากที่สุด และครูใช้วิธีการสอนแบบใด 2) ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมหรือมอบหมายงานอะไรบ้างทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม 3) นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีอะไรบ้างในการเรียน 4) นักเรียนมีโอกาสสะท้อนความคิดเห็นต่อการเรียนของตนเองหรือไม่และครูมีการรับฟังนักเรียนหรือไม่ รวมถึงนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองหรือไม่และอย่างไร 5) นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด ฝึกทักษะการสื่อสาร ฝึกทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฝึกทักษะชีวิตและทักษะพหุวัฒนธรรมหรือไม่ในชั้นเรียนและอย่างไร

1.6.1.3.3 แบบสัมภาษณ์กลุ่มสำหรับผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์กลุ่มสำหรับผู้ปกครองนักเรียนมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Questions) โดยเป้าหมายหลักของการสัมภาษณ์คือการทำความเข้าใจการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา (Parental Involvement in Education) ของ มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลิฮีย์ และคณะ (2560) ซึ่งข้อคำถามเบื้องต้นประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ท่านมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูกอย่างไร 2) ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือจัดการเรียนรู้ในบ้านอย่างไร 3) ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการร่วมมือกับโรงเรียนอย่างไร 4) ท่านร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนอย่างไร 5) ท่านได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรในศตวรรษที่ 21 อย่างไรบ้าง

1.6.1.4 การเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเป็นทางการจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา (ภาคผนวก 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปถึงหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงเรียนในแต่ละประเทศ คือ 1) เครือข่ายอิครอมมุสลิม (IKRAM-MUSLEH) ประเทศมาเลเซีย 2) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำประเทศสิงคโปร์ (Majlis Ugama Islam Singapura: MUIS) 3) เครือข่ายโรงเรียนบูรณาการอิสลามอินโดนีเซีย (Jaringan Sekolah Islam Terpadu: JSIT) ซึ่งเป็นองค์กรที่กำกับดูแลโรงเรียน พร้อมกับส่งคำชี้แจงรายละเอียดการวิจัย รูปแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เอกสารข้างต้นจะส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียนไปพร้อมกันเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยและทีมเข้าไปเก็บข้อมูล หลังจากนั้นได้ติดต่อประสานงานกับผู้ประสานงานหรือผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขออนุญาตลงสนามก่อนการเก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อนำตัวและทีมวิจัย และปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางในการเก็บข้อมูล และดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักตามตารางที่โรงเรียนกำหนด การเก็บข้อมูลใช้เวลาในการฝังตัวในโรงเรียน 2 วันเพื่อให้ได้รับข้อมูลสมบูรณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ตามเป้าหมาย

1.6.1.5 การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลประยุกต์ใช้วิธีการของ ลีโอนาร์ด (Leonard's method) ซึ่งได้ใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของไฮเดกเกอร์ (Heideggerian Hermeneutic Phenomenology) และแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลของ สุภางค์ จันทวานิช (Chantavanich, 2014) ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน (Plodpluang, 2556) คือ 1) ทำการถอดเทปข้อมูลที่ทำการบันทึกลงในคอมพิวเตอร์แบบคำต่อคำ ทำการตรวจสอบข้อมูล และอ่านข้อมูลที่ได้อัดเทปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่บันทึกหลาย ๆ รอบเพื่อพิจารณาประเด็นเบื้องต้น 2) ทำความเข้าใจความหมายที่ได้ถอดเทปอย่างรอบคอบและทบทวนซ้ำหลาย ๆ รอบ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการพิจารณาประเด็นที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อมูลที่ต้องการ และทำการตัดทอนในส่วนหนึ่งของข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกเหลือเฉพาะเนื้อหาหลักที่สำคัญ 3) ทำการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดจำแนกข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ออกเป็นประเภทย่อย (Sub - themes) และประเภทหลัก (Themes) และจัดกลุ่มตามความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของข้อมูล 4) พิจารณาแต่ละประเด็นและความหมายของคำ 5) การจำแนกข้อมูลที่ได้ตามความหมายที่สามารถอธิบายพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจภายในตัวบริบทที่ศึกษา

1.6.1.6 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Credibility) โดยการนำเสนอขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัยที่ชัดเจน (The adoption of research methods well established) โดยมีการนำเสนอวิธีการ ขั้นตอนของการทำงานในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลไว้อย่างชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (Podhisita, 2013) สำหรับข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วได้ให้ผู้ให้ข้อมูล (Member Checks) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งนอกจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตและศึกษาเอกสารประกอบ นอกจากนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายแหล่ง โดยนอกจากครูซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล

หลักแล้วผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปกครอง รวมถึงการสนทนากลุ่มกับตัวแทนนักเรียนเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และได้ขอแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Debriefing) จำนวน 2 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาในประเทศอาเซียนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็น และตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกว่ามีความถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับความเป็นจริงของการปฏิบัติการสอนของผู้ให้ข้อมูล

1.6.1.7 การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยมีการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล โดยก่อนการจัดอภิปรายกลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนทุกครั้ง รวมถึงแจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และภายหลังการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตรวจสอบสิ่งที่ผู้วิจัยบันทึกทุกครั้ง โดยผู้วิจัยมีการนำเสนอผลการวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ถูกศึกษาอ่าน และให้ความเห็น เพื่อพิจารณาว่าข้อสรุปและการตีความของผู้วิจัยถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไปยังเครือข่ายโรงเรียนแต่ละประเทศรวมถึงโรงเรียนเป้าหมายเพื่อขออนุญาตจากต้นสังกัดในการเก็บข้อมูล

1.6.1.8 การเชื่อมโยงข้อมูลจากการศึกษาชั้นตอนที่ 1 ไปสู่ชั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยตอนที่ 1 ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของกลยุทธ์การสอนมาสร้างเป็นแบบสำรวจเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนำไปสู่การวิจัยตอนที่ 2 ต่อไป

1.6.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
การวิจัยตอนนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จ รายละเอียดดังนี้

1.6.2.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลักสุตรบูรณาการ ในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ที่ทำการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเครือข่ายในแต่ละประเทศ และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลักสุตรบูรณาการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 251 คน ทำการคัดเลือกโดยเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มครูในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ จำนวน 156 คน ประกอบด้วย ครูจากประเทศมาเลเซีย จำนวน 59 คน ประเทศอินโดนีเซีย 67 คน และประเทศสิงคโปร์ 30 คน และ 2) กลุ่มครูในประเทศไทย จำนวน 95 คน

1.6.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและจากผลของการศึกษาในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ (ตอนที่ 1) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามสำหรับประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อกลยุทธ์การสอนของครูผู้สอนกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามลักษณะแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 4 ตอน คือ 1) คำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเทศ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด ระยะเวลาประสบการณ์ในการสอน รายวิชาที่สอน จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์ การเข้ารับการอบรม 2) คำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความรู้ที่สำคัญสำหรับครู 3) คำถามเกี่ยวกับการดำเนินการด้านกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 4) คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน และ 5) คำถามเกี่ยวกับสภาพทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในปัจจุบัน

1.6.2.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือวัด ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในงานวิจัย มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและนำผลการศึกษาวิจัยในตอนต้นที่ 1 ที่ได้ทำการสังเคราะห์เนื้อหาสัมภาษณ์ สทนทากลุ่มครูและนักเรียน เพื่อพิจารณาตัวแปร และกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของการวิจัย และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถาม รวมถึงศึกษาวิธีการสร้างข้อคำถามและเครื่องมือสำหรับการวิจัย

2. สร้างแบบประเมินตัวแปรทั้งหมด โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ที่ประกอบไปด้วยข้อความเชิงบวก โดยข้อคำถามตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะของครูผู้สอนที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ใช้มาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่จริงที่สุด - ไม่จริงเลย ซึ่งการสร้างข้อคำถามของแบบประเมินอยู่บนพื้นฐานที่ตรงกับบริบทและสถานการณ์ของการวิจัย ข้อคำถามตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินการด้านกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ใช้มาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่ใช้ตัวฉันที่สุด - ไม่ใช่ตัวฉันที่สุด ข้อคำถามตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน ใช้มาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่มากที่สุด - น้อยที่สุด และข้อคำถามตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในปัจจุบัน ใช้มาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่มีมากที่สุด - มีน้อยที่สุด

3. นำแบบประเมินทั้งหมด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจว่าเครื่องมือมีข้อคำถามเกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือไม่ ครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ ถ้าผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วมีความเห็นตรงกันว่าข้อคำถามมีความเกี่ยวข้องกับสอดคล้องกับเนื้อหา ก็สรุปได้ว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แต่หากผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่ไม่สอดคล้อง ต้องปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้คำถามมีคุณภาพมากที่สุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Item Content Validity Index: I-CVI) เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ หากมีค่า I-CVI ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า I-CVI ต่ำกว่า 0.8 ควรพิจารณาแก้ไข

ปรับปรุง หรือตัดทิ้ง ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถาม มีค่า I-CVI อยู่ที่ระหว่าง 0.8-1.0 ทุกข้อ ดังนั้นข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รายข้อ และมีความเหมาะสมสำหรับการวิจัย

4. นำแบบประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงมากที่สุดกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเลือกครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลักสูตรบูรณาการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย จำนวน 50 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัด ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha coefficient) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ออกไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงคุณภาพแบบประเมิน และเก็บข้อมูลจริง ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามแต่ละตอน ประกอบด้วย แบบสอบถามแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะของครูผู้สอนที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (= .909) แบบสอบถามการดำเนินการด้านกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (= .956) แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนในศตวรรษที่ 21 (= .926) และแบบสอบถามทักษะในศตวรรษที่ 21 (= .969)

1.6.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเป็นทางการจากมหาวิทยาลัยไปถึงหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงเรียนในแต่ละประเทศ พร้อมกับส่งคำชี้แจงรายละเอียดการวิจัย รูปแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เอกสารข้างต้นจะส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียนไปพร้อมกันเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูล

1.6.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของแบบสอบถามแต่ละชุด และคัดเลือกข้อมูลของประชากรที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์

2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามแต่ละแบบสอบถาม โดยทำการลงรหัสข้อมูล และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

3. นำคะแนนที่ได้จากการลงรหัสไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ใช้สถิติบรรยายเพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสอน ปัจจัยด้านกลยุทธ์การสอน และทักษะในศตวรรษที่ 21 ระหว่างกลุ่มประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย กับประเทศไทย ใช้สถิติบรรยายเพื่ออธิบายด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งมีการแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ยจากอันตรภาคชั้น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 ครูมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 ครูมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 ครูมีความคิดเห็นในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 ครูมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

1.6.3 การสังเคราะห์กลยุทธ์และพัฒนาแนวทางการนำไปใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในบริบทสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยในตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การสนทนากลุ่ม มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอแนวทางการใช้กลยุทธ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นแนวทางการนำไปใช้กลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ฉบับร่าง) และนำแนวทางที่สร้างขึ้นมาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม รายละเอียด ดังนี้ **1) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Participants)** ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจงจากนักวิชาการ ครูและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี และมีผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ **2) เครื่องมือที่ใช้และการเก็บข้อมูล** เครื่องมือหลักที่ใช้คือประเด็นคำถามในการพิจารณาแนวทางการใช้กลยุทธ์การสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์แต่ละด้านที่ผู้วิจัยสังเคราะห์และพัฒนาขึ้นจากการวิจัยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 และ **3) การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล** ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม โดยนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการนำกลยุทธ์ไปใช้สำหรับโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 7 ยะลา สำนักประสานนโยบายการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในด้านการกำหนดนโยบายสนับสนุนจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทย โดยเฉพาะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างผู้เรียนให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. สถาบันผลิตครู เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาครูและผู้บริหารเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การสร้างผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรที่สามารถผลิตครูและผู้บริหารให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ และการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. การเปรียบเทียบกลยุทธ์การสอนในประเทศต่าง ๆ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกว่า 300 แห่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมในการเข้าสู่สังคมในศตวรรษที่ 21

4. ผลจากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในด้านระยะเวลาในการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เรียนน้อยกว่าโรงเรียนทั่วไปของรัฐ และการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต

1.8 กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น

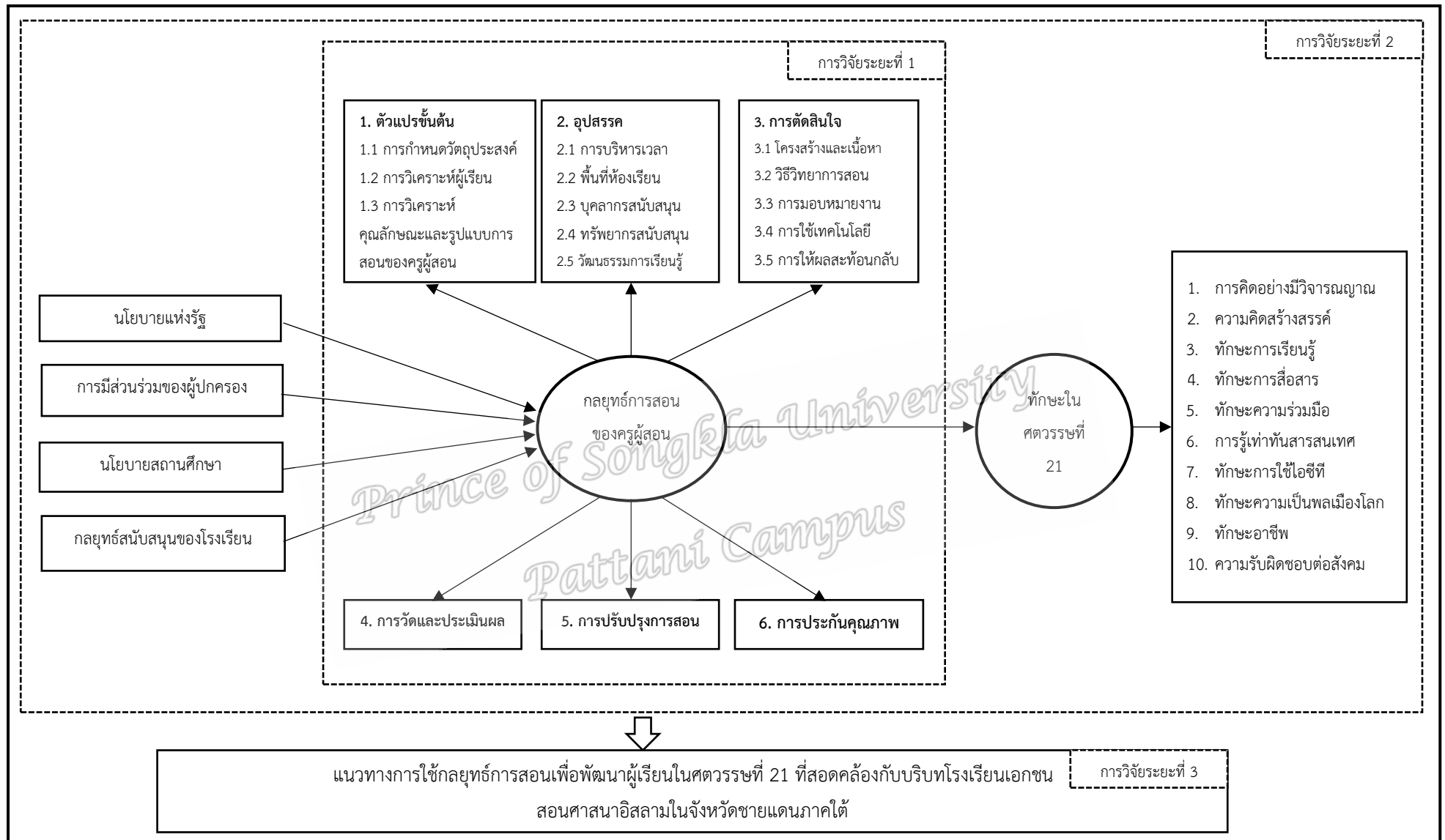
การสังเคราะห์กลยุทธ์การสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการนำไปใช้สำหรับบริบทโรงเรียนชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้นำกรอบทักษะในศตวรรษที่ 21 ของ โครงการการประเมินและการสอนทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment and Teaching of Twenty-first Century Skills) หรือ ATC21S (Binkley et al., 2012a) มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งได้แบ่งทักษะในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) กลุ่มแนวทางการคิด (Way of thinking) ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การตัดสินใจและทักษะการเรียนรู้ 2) กลุ่มแนวทางการทำงาน (Way of Working) ประกอบด้วย การสื่อสารและความร่วมมือ 3) กลุ่มการใช้เครื่องมือในการทำงาน (Tools for working) ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ และ 4) กลุ่มการใช้ชีวิตในสังคมโลก (Living in the world) ประกอบด้วย ความเป็นพลเมืองทั้งในท้องถิ่นและสากล ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม รวมถึงความเข้าใจในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง สาเหตุที่เลือกกรอบแนวคิดนี้เนื่องจากเป็นกรอบทักษะที่มีความครอบคลุมประเด็นทักษะรอบด้าน และเป็นกรอบที่ได้จากการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมของนักวิชาการจากหลายประเทศ รวมถึงได้มีการนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาในบริบทประเทศไทย โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์การสอนเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้นำแนวคิด กรีนเบิร์ก และดาวิลลา (Greenberg & Davila, 2002) จาก Harvard-MIT Division of Health Sciences and Technology ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของกลยุทธ์การสอนที่ควรพิจารณา 5 ประเด็น คือ 1) ตัวแปร (Variables) คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของรายวิชา ประกอบด้วย 1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียน เช่น พื้นหลัง ความสามารถ และความรู้เดิมของผู้เรียน 1.2 การวิเคราะห์เป้าหมายของการเรียนรู้ 1.3 การวิเคราะห์และจำแนกจุดแข็งของวิทยาการสอน และคุณลักษณะการสอนของผู้สอน 2) อุปสรรค (Constraints) คือ การวิเคราะห์จำแนกข้อจำกัดในด้านทรัพยากรที่อาจส่งผลกระทบต่อศักยภาพการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เช่น เวลา สถานที่ บุคลากรสนับสนุน ทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นต้น 3) การตัดสินใจ (Decisions) คือ การตัดสินใจถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้อาจดำเนินการอย่างไร 4) การวัดผล (Assessment) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลผลสะท้อนกลับจากผู้เรียน รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของรายวิชา

และการเรียนการสอน และ 5) การปรับปรุง (Refinements) คือ การนำผลสะท้อนทั้งหมดไปปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งประเด็นกรอบกลยุทธ์ข้างต้นได้นำไปบูรณาการกับกรอบแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ของ แคทเทอร์ลิน พรินส์ (2014) เนื่องจากการพิจารณาการปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องนำหลักคิดระบบนิเวศการเรียนรู้มาพิจารณาเพิ่มเติม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การปฏิรูปแกนการเรียนรู้ (Transform the Core of Learning) ประกอบด้วย 1.1) วัฒนธรรมของการเรียนรู้ 1.2) โครงสร้างการเรียนรู้ 1.3) การพัฒนาทุนมนุษย์ 1.4) โครงสร้างพื้นฐานของสารสนเทศ 1.5) การประเมินผลและพิจารณาถึงความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย 2) การปฏิรูปโครงสร้างระบบสนับสนุน (Transform Supporting Systemic Structure) ประกอบด้วย 2.1) งบประมาณ 2.2) การประกันคุณภาพแนวใหม่ 2.3) ความเป็นเจ้าของของชุมชนต่อโรงเรียน 2.4) ภาวะผู้นำและนโยบาย 2.5) ความเป็นสาธารณะและความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง

นอกจากแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 แนวคิดกลยุทธ์การสอน และแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาของ มูนิร่าห์ ยามิรูเต็ง และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของการบูรณาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ประสบการณ์จากประเทศ MIB (Malaysia, Indonesia, Brunei) ซึ่งข้อสรุปจากการศึกษาได้สังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบชื่อว่า “PoCTeL – SE” ประกอบด้วย นโยบาย หลักสูตร การเรียนการสอน บุคลากรทางการศึกษา และระบบนิเวศการศึกษา ซึ่งประเด็นการเรียนการสอน และระบบนิเวศการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้เป็้องค์ประกอบหนึ่งของกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาศึกษาต่อยอดให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึกซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้

การสังเคราะห์กลยุทธ์การสอนในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์องค์ประกอบจากกรอบแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้เป็นกรอบที่ใช้สำหรับการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยตรง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่ากลยุทธ์การสอนตามองค์ประกอบที่ได้กำหนด ประกอบด้วย ตัวแปร อุปสรรค การตัดสินใจ การวัดผล การปรับปรุง และการประกันคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อศึกษาในโรงเรียนเป้าหมายที่มีผลการประเมินของผู้เรียนโดยรวมมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับที่ดี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เช่นเดียวกับนโยบายการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของประเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายของโรงเรียน และกลยุทธ์สนับสนุนของโรงเรียนสามารถส่งผลกระทบต่อระดับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนของครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน โดยกรอบแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น

คำอธิบายกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัยเบื้องต้น โดยการศึกษาในภาพรวมวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทุกส่วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตั้งแต่ผลลัพธ์ของโรงเรียนซึ่งเป็นผลมาจากกลยุทธ์การสอนของครูผู้สอน และกลยุทธ์การสอนเป็นผลมาจากนโยบายของประเทศ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นโยบายและกลยุทธ์สนับสนุนของโรงเรียน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนามเพื่อศึกษาและถอดบทเรียนกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลักสูตรบูรณาการในต่างประเทศ โดยเป็นโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่ดีตามการแนะนำของเครือข่ายโรงเรียนแต่ละประเทศ การวิเคราะห์กลยุทธ์การสอนมีกรอบการวิเคราะห์ 6 ตัวแปรหลัก ประกอบด้วย 1) ตัวแปรขั้นต้น 2) ตัวแปรอุปสรรค 3) ตัวแปรการตัดสินใจ 4) ตัวแปรการวัดและประเมินผล 5) ตัวแปรการปรับปรุงการสอน และ 6) ตัวแปรการประกันคุณภาพ ผลจากการศึกษาในตอนต้น 1 จะทำให้ได้ประเด็นรายละเอียดกลยุทธ์การสอนที่ได้จากการปฏิบัติจริงในแต่ละประเทศ เพื่อนำไปพัฒนาเป็นตัวแปรที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลยุทธ์การสอนที่ได้กับทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 ของการวิจัยจะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยจับคู่ตัวแปรกลยุทธ์การสอนกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนทั้ง 10 ด้าน ประกอบด้วย 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) ทักษะการเรียนรู้ 4) ทักษะการสื่อสาร 5) ทักษะความร่วมมือ 6) การรู้เท่าทันสารสนเทศ 7) ทักษะการใช้ไอซีที 8) ทักษะความเป็นพลเมืองโลก 9) ทักษะอาชีพ 10) ความรับผิดชอบต่อสังคม การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำกลยุทธ์ไปใช้ของครูผู้สอน ประกอบด้วย ด้านนโยบายประเทศ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นโยบายของโรงเรียน และกลยุทธ์สนับสนุนของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ระยะที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยเป็นการสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนโดยเฉพาะครูและสถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการนำไปใช้ในบริบทโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป